

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย

Public Political Participation in Expressing Opinions on Draft Legislation

วันที่รับบทความ: 18 พฤศจิกายน 2568

มานิช อินทิม ^{1*}

วันที่แก้ไขบทความ: 22 ธันวาคม 2568

เพชรปวีณ์ ธีราช ²

วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย เป็นการดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีความมุ่งหมายให้กฎหมายสะท้อนเจตจำนงของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง บทความนี้นำเสนอบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาในการตรากฎหมาย หลักการ แนวคิด กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย และบทบาทของรัฐสภาในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการและช่องทางการรับฟังความคิดเห็นให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้กฎหมายที่ตราขึ้นมีความชอบธรรมและตอบสนองต่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การแสดงความคิดเห็นต่อการร่างกฎหมาย มาตรา 77

---

¹ นักวิจัยอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

* ผู้ประสานงานหลัก email: manit.in@wetern.ac.th

² นักวิจัยอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

email: pechpawee.work28@gmail.com

Public Political Participation in Expressing Opinions on Draft Legislation

Received: November 18, 2025

Revised: December 22, 2025

Accepted: December 23, 2025

Manit Inthachim ^{1*}

Pechpawee Thirach ²

Abstract

Public participation in expressing opinions on draft laws is an implementation of the provisions of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017), which aims to ensure that legislation reflects the will of the people who are the holders of sovereign power. According to Section 77 of the 2017 Constitution, the State is required to provide opportunities for stakeholders to voice their opinions, conduct impact assessments of proposed laws, and disclose relevant information to the public. These processes ensure that lawmaking is transparent and effective, while also enabling citizens to participate directly in political affairs. This article presents the roles and responsibilities of the Parliament in the legislative process, fundamental principles and concepts, relevant laws concerning public hearings on draft legislation, and the role of the Parliament in engaging with public opinions. It further proposes approaches to improving mechanisms and channels for public consultation to ensure practical outcomes, in accordance with the principles of participatory democracy and good governance. The goal is to create legislation that is legitimate and genuinely responsive to the public interest.

Keywords: Public participation, public opinion on a draft law, section77

---

¹ Independent Researcher, Master of Political Science , Public Policy Program

* Corresponding author, email: manit.in@wetern.ac.th

² Independent Researcher, Master of Public Administration , Public Administration Program
email: pechpawee.work28@gmail.com

บทนำ

ในระบบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดที่กำหนดโครงสร้างของการใช้อำนาจอธิปไตย โดยมีหลักการสำคัญคือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3) การตรากฎหมายจึงเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยในนามของประชาชน รัฐสภาในฐานะผู้แทนของประชาชนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เพื่อให้กฎหมายที่ตราขึ้นมีความชอบธรรม โปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

การรับฟังความคิดเห็นในการออกกฎหมายตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน จากสภาพปัญหาของการมีกฎหมายเกินความจำเป็น ลำ้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน (ธัญพิชชา วงศ์อัสวาศัย, 2567, หน้า 4) เพื่อให้เห็นถึงที่มาของการกำหนดให้รัฐ พึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาในการตรากฎหมาย เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการร่างกฎหมายกับภารกิจของรัฐสภาในด้านการตรากฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้ก่อนการตรากฎหมายจะต้องมีการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณากฎหมายในทุกขั้นตอน และนำเสนอเข้าสู่เนื้อหาเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ (public policy) ผ่านกระบวนการทางกฎหมาย โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีความซับซ้อนและประเด็นปัญหาผลกระทบหลายมิติ การรับฟังความคิดเห็นจึงทำหน้าที่เป็น “สะพานเชื่อมระหว่างรัฐกับประชาชน” เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและลดช่องว่างทางอำนาจ โดยทั่วไปกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมไปถึงเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม อย่างไรก็ตาม การมีกฎหมายมากเกินไปอาจก่อให้เกิดภาระทั้งต่อภาครัฐในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชนในฐานะผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2562, หน้า 12-13)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ได้วางหลักการให้รัฐต้องรับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์ผลกระทบ และเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส เพื่อให้การตรากฎหมายมีคุณภาพและไม่เป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2563, หน้า 12) หลักการนี้เป็นผลสืบเนื่องจากแนวคิด “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (participatory democracy) ซึ่งยอมรับว่าประชาชนมีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดทิศทางของนโยบายรัฐ

บทบาทหน้าที่ของรัฐสภาในการตรากฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนด บทบาทหน้าที่ของรัฐสภาในการตรากฎหมาย ที่จะต้องพิจารณาโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนี้(แดนชัย ไชวิเศษ, 2567, หน้า 15)

1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

1.1 ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะเสนอได้ ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในรัฐสภาโดยจัดให้มีการพิจารณาเป็น 3 วาระเช่นเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติ

2. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

2.1 ผู้มีสิทธิเสนอ จะกระทำได้โดยการเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจากผู้ที่มีสิทธิตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้ 1) คณะรัฐมนตรี 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และ 4) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

2.2 การพิจารณา

1) วาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วย ในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามีส่วนร่วมในการเห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติม

2) วาระที่สองชั้นการพิจารณาเรียงลำดับมาตรา เมื่อมีการลงคะแนนเสียงเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการและคณะกรรมการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... พิจารณาเสร็จแล้วให้นำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา ซึ่งการพิจารณาในวาระที่สองเป็นการพิจารณาตามเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

3) การรอลงมติเห็นชอบในวาระที่สาม การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั่วไปในวาระที่สอง แล้วเสร็จจะไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้รอการพิจารณาไว้จึงสามารถลงคะแนนในวาระที่สามเพื่อให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้น การรอลงมติเห็นชอบในวาระที่สามในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อให้ สมาชิกรัฐสภาแต่ละคนได้พิจารณาว่ากระบวนการตราหรือเนื้อหาของ ร่างรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติมชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือเป็นไปตามความประสงค์ของสมาชิกรัฐสภาหรือไม่ จึงได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่าเมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้ 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

4) วาระที่สามขั้นสุดท้ายการลงมติเห็นชอบ ในวาระที่สามเป็นการออกเสียงลงคะแนน โดยไม่มีการพิจารณาในเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่แก้ไขเพิ่มเติมอีก ดังนั้น การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วย ในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

5) การให้รอไว้เมื่อลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว เมื่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้ลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภาได้ลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้วมีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก (เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อก็ให้เสนอความเห็นไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือกรณีสมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังประธานวุฒิสภา หากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาร่วมกันเข้าชื่อถือเป็นกรณีเข้าชื่อในฐานะสมาชิกรัฐสภาก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ลงมติเห็นชอบในวาระที่สามขัดต่อมาตรา 255 เข้าลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐหรือมีลักษณะตามมาตรา 256 (8) เข้าลักษณะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมีการออกเสียงประชามติก่อน แต่ยังไม่ได้ดำเนินการ และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย จึงต้องกำหนดเวลาให้รอไว้ 15 วัน ก่อนนายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

6) การออกเสียงประชามติ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติที่สำคัญและเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศและเป็นหลักประกันหลายด้าน ในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ฉะนั้นเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจึงต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย โดยการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติในกรณีมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) หมวด 1 บททั่วไป

(2) หมวด 2 พระมหากษัตริย์

(3) หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิบัติหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ให้ใช้แทนฉบับเดิมที่ใช้บังคับอยู่แล้ว เป็นต้น

(4) เรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการขององค์กรอิสระ เป็นต้น

(5) เรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้เพิ่มหรือลดหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ

(6) เรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ เช่น หน้าที่และอำนาจ วาระการดำรงตำแหน่ง จำนวน หรือการพ้นจากตำแหน่ง เป็นต้น

สำหรับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ต้องดำเนินการเมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้ายและก่อนนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ความจำเป็นในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายตามหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังไม่เคยมีในรัฐธรรมนูญฉบับใดของไทยมาก่อน โดยมีความมุ่งหมายอย่างชัดเจนในการกำหนดกรอบและหลักการสำคัญในการตรากฎหมาย ตามแนวคิดที่ว่า ไม่ควรมีกฎหมายเกินความจำเป็น และสร้างหลักประกันให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับรู้ด้วยตั้งแต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งนับว่าเป็นแนวคิดใหม่ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง สามารถรับรู้ สถานะของกฎหมาย ตลอดจนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายด้วยตนเองได้อีกด้วย การรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีหลักการเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือสามารถเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ที่หน่วยงานของรัฐอาจนึกไม่ถึงได้ จึงกำหนดให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วนำความคิดเห็นนั้นไปใช้ประกอบการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน ซึ่งมีได้หมายความว่า ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นในทุกขั้นตอน แต่หมายถึงการนำความคิดเห็น ที่ได้รับฟังมาตั้งแต่ต้นนั้นไปใช้ประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ประกอบการจัดทำร่างกฎหมายมีหลักการตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย ดังนี้ (คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย, 2562, หน้า 12-13)

1. ควรดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ไม่ปกปิดข้อมูลต่อประชาชน

2. ใช้ภาษาที่เข้าใจได้โดยง่ายในการให้ข้อมูล เพื่อให้สามารถเข้าใจและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่าย

3. ควรให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและเหตุผลประกอบ อย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนหรือคัดค้าน ซึ่งความคิดเห็นที่หลากหลายจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างกฎหมาย

4. ควรกำหนดระยะเวลาอย่างเพียงพอในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ศึกษาวิเคราะห์ ตรีกรอง และร่วมแสดงความคิดเห็นได้ หากเป็นการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นอื่น ซึ่งหน่วยงานของรัฐควรระบุเหตุผลและประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป

5. การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอาจไม่สามารถเข้าถึงผู้เกี่ยวข้องได้ครบถ้วนทุกกลุ่ม จึงควรใช้เป็นวิธีการพื้นฐาน ควบคู่กับการรับฟังความคิดเห็นผ่านวิธีการอื่นด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การเชิญมาให้ข้อมูล หรือการประชุม ในกรณีที่สมควรก็อาจจัดการรับฟังความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่มีเทคโนโลยีเพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นนั้นเข้าถึงผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นต้องคำนึงถึงลักษณะและจำนวนของผู้เกี่ยวข้อง เนื้อหาของร่างกฎหมาย และการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอและไม่เป็นการสร้างภาระจนเกินความจำเป็น

6. ความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญในการนำมาใช้ประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยข้อมูลการระบุตัวตนของผู้แสดงความคิดเห็นไม่ถือเป็นสาระสำคัญ

หลักการ แนวคิด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย

หลักการและแนวคิดในการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญมีพื้นฐานมาจากหลักประชาธิปไตยที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

1. ความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมายให้ประชาชนทราบ ทำให้ประชาชนสามารถติดตามและเข้าใจถึงเนื้อหาและผลกระทบของกฎหมายที่กำลังจะบังคับใช้

2. การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะต่อร่างกฎหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

ทั้งนี้ การรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญยังช่วยเพิ่มความชอบธรรมให้กับกระบวนการนิติบัญญัติและสร้างความไว้วางใจ ของประชาชนที่มีต่อรัฐและนำไปสู่การมีกฎหมายที่ดี (Better Regulation) ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายที่เสนอโดย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วย (คณะอนุกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, 2567, หน้า 34-35)

1) พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 (2564, หน้า 7-13)

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากมีกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย กระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ที่ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ช่วยเหลือประชาชนแล้ว ยังกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเผยแพร่ร่างกฎหมาย และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายฉบับนั้นอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเสนอรัฐสภา พร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อประกอบการพิจารณา

2) พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 (2562, หน้า 1-17)

กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ให้กับหน่วยงานของรัฐที่ต้องการเสนอร่างกฎหมาย หรือต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย แต่ในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา มีสิทธิที่จะออกกฎหมายภายในของฝ่ายนิติบัญญัติได้เองเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำและรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย 18 ซึ่งปัจจุบันสภาผู้แทนราษฎรได้ตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และรัฐสภาได้ตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 พร้อมทั้งประกาศรัฐสภาและประกาศสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้อธิบายในหัวข้อถัดไป

3) ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 (2563, หน้า 65-91)

กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยผู้เสนอร่างกฎหมาย พร้อมทั้งสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้งก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา การพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด

4) ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 (2562, หน้า 23-59)

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ คือ หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติโดยผู้เสนอร่างกฎหมาย พร้อมทั้งสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบ และ

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้งก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่างพระราชบัญญัติที่มี ผู้เสนอโดยคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญนั้น ในการพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และกำหนดหลักเกณฑ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

5) ผู้เกี่ยวข้อง สภาหรือคณะกรรมการจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมอีกก็ได้

6) ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2564 (2564, หน้า 17-18)

เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อประธานรัฐสภา ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุม ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยดำเนินการรับฟัง ความคิดเห็นโดยใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธี ดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

6.1) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

6.2) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

6.3) การสัมภาษณ์หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น

6.4) การสำรวจความคิดเห็น และ

6.5) วิธีการอื่นใด ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าเหมาะสม โดยความเห็นชอบของประธานรัฐสภา

7) ประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (2562, หน้า 47-51)

เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุม ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยดำเนินการรับฟังความคิดเห็นโดยใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าเหมาะสม โดยความเห็นชอบของประธานสภาผู้แทนราษฎร

8) ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำร่างกฎหมายให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย พ.ศ. 2564 (2564, หน้า 47-51)

เมื่อการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เผยแพร่ร่างกฎหมายและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และเสนอต่อประธานรัฐสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเสนอรัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย

การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ร่างกฎหมายที่รัฐสภาจะตราออกมาเพื่อบังคับใช้กับประชาชน ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนที่รัฐสภาจะตราออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับกับประชาชน และต้องนำความเห็นของประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นมาประกอบการพิจารณาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เมื่อพิจารณาช่องทางการเสนอร่างกฎหมายกล่าว โดยเฉพาะกรณีของร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 133 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ ซึ่งในที่นี้จะเรียกร่างกฎหมายของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการเสนอร่างกฎหมายของฝ่ายบริหาร และร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าเป็นการเสนอร่างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งรวมถึงการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะที่เสนอโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

การเสนอร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 สำหรับการเสนอร่างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติก็เช่นเดียวกันที่จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย แต่ดำเนินการภายใต้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2564 และประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จากบทบัญญัติกฎหมายภายในของฝ่ายนิติบัญญัติ กำหนดให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นเช่นเดียวกัน แต่ไม่บังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องจัดทำด้วยตนเอง แต่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องดำเนินการจัดให้มีการ รับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก ร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้

มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ดำเนินการ 2 วิธีการคือ 1) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการขั้นพื้นฐาน และ 2) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น

1. การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการขั้นพื้นฐาน คือ การรับฟังความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา (เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ <https://www.parliament.go.th/section77>) และการส่งประเด็นการรับฟังความคิดเห็นไปยังหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน

2. การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น คือ วิธีการที่คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สาระสำคัญของร่างกฎหมายนั้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง กลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่ง กลุ่มบุคคล ประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หน่วยงานหรือองค์กรใดเป็นการเฉพาะ จึงจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ด้วยวิธีการอื่น เช่น การขอสัมภาษณ์ การเชิญชวนให้เข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็นจากผู้สมัครเป็นผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมาย การจัดประชุมสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น (ศักดิ์ดา ภารา, 2567, หน้า 41)

ภาพที่ 1 แผนผังกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

ที่มา: คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน (2567)

ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นที่ดำเนินการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประชาชน ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดไว้เพื่อสร้างการมีส่วนกับประชาชน ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ดังนี้ (คณะอนุกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, คู่มือสำหรับผู้เสนอร่างกฎหมายเรื่อง การมีส่วน

ร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2567, หน้า 45-50)

1. การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการขั้นพื้นฐาน ช่องทางที่ 1 การรับฟังความคิดเห็นทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา (เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ <https://www.parliament.go.th/section77>) ประชาชน ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายสามารถเข้าไปที่หน้าเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ จากนั้นเลือกร่างกฎหมายที่ยังอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็น

ภาพที่ 2 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นที่ดำเนินการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ที่มา: มาณิช อินทนิม และเพชรปวีณ์ ธีราช (2568)

ภาพที่ 3 ช่องทางการส่งประเด็นการรับฟังความคิดเห็นไปยังหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน
ที่มา: มาณิช อินทนิม และเพชรปวีณ์ ธีราช (2568)

ส่วนมากจะหน่วยงานหรือองค์กรที่ได้รับหนังสือจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน แจ้งตอบกลับมาว่าหน่วยงานหรือองค์กรมีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการเสนอร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างไรบ้าง จึงขอให้แสดงความคิดเห็นตอบกลับมายังคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบฯ ซึ่งในการตอบกลับสามารถส่งมาเป็นหนังสือทางไปรษณีย์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

section77@parliament.go.th เพื่อใช้เป็นช่องทางสื่อสารกลาง และช่องทางการสื่อสารของคณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบร่างกฎหมายแต่ละฉบับโดยตรง มีจำนวน 7 บัญชี (Account)

2. การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น กรณีเป็นการขอสัมภาษณ์ การเชิญชวนให้เข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็นจากผู้สมัครเป็นผู้ให้ความเห็นร่างกฎหมาย คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชนจะส่งข้อมูลและข้อความเชิญชวนไปทางหมายเลขโทรศัพท์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเชิญชวนเข้าร่วมการให้ความเห็นซึ่งส่วนมากจะเป็นการแสดงความคิดเห็นผ่านระบบการประชุมออนไลน์

ภาพที่ 4 แผนผังกระบวนการรายงานการรับฟังความคิดเห็น

ที่มา: คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน (2567)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการตั้งแต่การจัดทำข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นแล้วนำเสนอผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ เว็บไซต์ Infographic TikTok YouTube รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ เป็นการสื่อสารก่อนการรับฟังความคิดเห็น รวมถึงการตั้งประเด็นการรับฟังความคิดเห็นไปยังหน่วยงานหรือองค์กร หลังจากนั้นจะมีการทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายเสนอคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณา ก่อนเสนอประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้ใช้ประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายนั้นในขั้นตอนต่าง ๆ และเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ อนึ่ง ข้อจำกัดในการรับฟังความคิดเห็นยังต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบในวงกว้างมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายเพิ่มมากขึ้น และยังต้องสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อให้มิติของความคิดเห็นกว้างขวางครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งประสานขอความร่วมมือยังหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายการอ้างอิง

- ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563. (3 สิงหาคม 2563). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 177 ง, หน้า 65-91.
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562. (29 สิงหาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 216 ง, หน้า 23-59.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). **ความมุ่งหมายและคำอธิบาย ราชมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน. (2566). **รายงานการดำเนินงานการรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อร่างกฎหมาย**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน. (2567). **มาตรฐานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คณะอนุกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง. (2567). **คู่มือสำหรับผู้เสนอร่างกฎหมายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย. (27 พฤศจิกายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 132 ก, หน้า 12-13.
- แดนชัย ไชวิเศษ. (2567). **คู่มือสำหรับผู้เสนอร่างกฎหมายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธัญพิชชา วงศ์อัสวาศ. (2567). **คู่มือสำหรับผู้เสนอร่างกฎหมายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2564. (12 พฤศจิกายน 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 278 ง, หน้า 28-29.
- ประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่าง พระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2562. (12 พฤศจิกายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 277 ง, หน้า 17-18.
- ประกาศสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำร่างกฎหมายให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย พ.ศ. 2564. (24 ธันวาคม 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 315 ง, หน้า 47-51.
- พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564. (26 พฤษภาคม 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 138 ตอนที่ 35 ก, หน้า 7-13.
- พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562. (31 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 72 ก, หน้า 1-17.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, มาตรา 29, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 134 ตอนที่ 100 ก (24 กันยายน 2560) หน้า 3
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2563). **คู่มือการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและการจัดทำร่างกฎหมายตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560**. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ศักดิ์ดา ภารา. (2567). **คู่มือสำหรับผู้เสนอร่างกฎหมายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.